

Van 9 t/m 17 april 2021 is het de Week van de Kinderfilosofie
Lesbrief Arkade | thema NATUUR

De Week van de Kinderfilosofie

Elk jaar is april de maand van de filosofie. Dit jaar wordt voor het eerst, van 9 tot en met 17 april, de Week van de Kinderfilosofie gehouden. Het thema is: natuur. Deze speciale Week van de Kinderfilosofie is een initiatief van het [Centrum Kinderfilosofie Nederland](#). Het doel van deze week is om een breed publiek kennis te laten maken met filosoferen met kinderen.

Arkade biedt deze lesbrief aan met informatie en praktische handvatten om samen met kinderen te filosoferen over natuur. De les kan zowel digitaal als live gegeven worden. Je vindt er boekentips, filmpjes en voorbeeldvragen voor een filosofisch gesprek. Hulp nodig bij de uitvoering? Mail met info@arkade.nl

Inleiding

Kinderen zijn van nature verwonderaars, het is dan ook niet verwonderlijk dat kinderen kunnen filosoferen. Zij stellen scherpe vragen en geven verrassende antwoorden vanuit hun eigen logica. De natuur is een plek van verwondering. Het kan ver weg zijn, in een vakantieoord met berglandschap, of heel dichtbij in het park om de hoek. Er is bijvoorbeeld ook heel wat natuur te vinden op het industrieterrein van *Tata Steel*. De natuur vertelt ons wat logisch is en waar is. 'Natuurlijk!' We vinden dus antwoorden in de natuur en het is een onuitputtelijke bron van verwondering.

Filosoferen met kinderen hoeft niet ingewikkeld te zijn. Het is vooral van belang om de kinderen het denk- en antwoordwerk te laten doen en zelf alleen vragen te stellen of ze met een gek voorbeeld een nieuwe denkroute te laten verkennen. Wanneer het gesprek vastloopt kunnen de volgende doorvragen je helpen:

- Is dat altijd zo?
- Kun je ook een situatie bedenken waarbij dat niet zo is?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Hoe weten we of dat waar is?
- Denkt iemand daar anders over?

Natuurtafel

Laat de kinderen ter voorbereiding iets (zoeken of) meenemen uit de natuur. Geef daarbij zo min mogelijk voorbeelden, de kinderen mogen zelf bedenken wat ze bij de natuur vinden horen. Mocht hier geen tijd of ruimte voor zijn is het ook mogelijk om zelf een voorwerp mee te nemen of te laten zien

Start onderbouw

Kijk samen naar de natuurtafel. Start een kringgesprek over de natuur. Hierbij kun je gebruik maken van de volgende vragen:

- Waar heb je dit gevonden?
- Was het moeilijk om een keuze te maken?
- Waarom heb je dit gekozen?

Of als alternatief: laat de kinderen een tekening maken van de natuur, of juist van het meest onnatuurlijke wat ze kunnen bedenken.

Start midden- en bovenbouw

Bekijk dit [filmpje](#) met de leerlingen. Het is een Willem Wever filmpje over een meisje dat plastic uit de natuur verwijdert. Laat de leerlingen lijstje opschrijven van dingen die wél natuurlijk zijn in het filmpje, en dingen die niet natuurlijk zijn. Leuke vraag na het filmpje: is de mens van nature goed voor de natuur? Wat betekent 'van nature?' volgens de leerlingen? En let op: de leraar geeft geen antwoorden.

Kern

Teken een boomstam op het bord! Door takken en bladeren erbij te tekenen kun je daarop/daarin woorden invullen die volgens de kinderen met natuur te maken hebben. Teken eventueel ook iets onnatuurlijks, om daar de onnatuurlijke woorden en associaties bij te schrijven.

Vervolgens kun je in de klas goed filosoferen over natuur:

- Wat is natuur? Wat hoort daarbij? Zijn dieren ook natuur? En mensen? Waarom wel/niet?
- Is alles natuur? Wat is het tegenovergestelde van natuur?
- Is natuur voor iedereen hetzelfde?
- Wat betekent het als je zegt 'van nature'?
- Wie is de baas van de natuur?
- Ben jij helemaal natuurlijk? Wanneer wel en wanneer niet?

Afronding

Sluit de les af door de kinderen:

- a) Een gedicht over de natuur te laten schrijven
- b) Een tekening te laten maken over het meest onnatuurlijke wat ze kunnen verzinnen.
- c) Doe een ontspanningsoefening:
Laat de leerlingen op rustig zitten en zeg heel rustig: Doe je ogen dicht...voel hoe je zit....voel de grond onder je lichaam...probeer verder nergens aan te denken....haal alle andere gedachtes weg uit je hoofd....ontspan je lichaam....ontspan je schouders....ontspan je wangen...beeld je in dat je in een mooi groot en groen bos staat....de bomen zijn hoog....het is groen, heldergroen... het is warm....je hoort ergens water stromen...de bomen zijn zo dik dat je armen er niet omheen kunnen...je gaat liggen op een stukje mos....in een grote kring om je heen zijn bloemetjes....bloemetjes in de mooiste kleuren....geel, roze, paars en blauw... je hoort de geluiden van het bos....je hoort een aap slingeren van de ene boom naar de andere....ontspan je hele lichaam.....en span nu je hele lichaam.... Span je kaken....knijp je ogen stevig dicht....en ontspan weer....knijp nu in je vuisten.....knijp je kaken op elkaar...span je benen....ontspan nu weer....je bent nu helemaal ontspannen....doe je ogen langzaam open....

